

Plan zadań ochronnych
dla obszaru Natura 2000

Łąki w Komborni
PLH180042

w województwie podkarpackim

Wykonawca:

Żbik Konrad Kata
Werynia 481
36-100 Kolbuszowa
e-mail [katakona@poczta.fm](mailto:katakon@poczta.fm)

Autorzy:

Konrad Kata – koordynator projektu PZO, ekspert entomolog

Maria Ziaja - ekspert botanik

Tomasz Wójcik - ekspert botanik

Spis treści

1. Etap wstępny pracy nad Planem	4
1.1 Informacje ogólne.....	4
1.2 Ustalenie terenu objętego Planem	5
1.3. Mapa obszaru Natura 2000.....	6
1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu	7
1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem	11
1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu.	13
1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności	14
1.8. Zespół Lokalnej Współpracy.....	15
Moduł A	17
2. Etap II Opracowanie projektu Planu	17
2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony.....	17
2.2. Ogólna charakterystyka obszaru.....	19
2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów.....	21
2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka	21
2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego.	22
2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane	23
2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych	26
2.6.2. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru.....	29
2.6.3. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru	30
Moduł B.....	36
3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem.....	36
4. Analiza zagrożeń	44
5. Cele działań ochronnych	47
Moduł C.....	48
6. Ustalenie działań ochronnych	48
7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony.....	55
8. Wskazania do dokumentów planistycznych	57
9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony	57
10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic	58
11. Zestawienie uwag i wniosków	59
12. Literatura	60

Szablon projektu dokumentacji Planu

Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 PLH180042 Łąki w Komborni w województwie podkarpackim

1. Etap wstępny pracy nad Planem

1.1 Informacje ogólne

Nazwa obszaru	Łąki w Komborni
Kod obszaru	PLH180042
Opis granic obszaru	Tabela punktów załamania granic (załącznik nr 1)
SDF	Plik PDF Standardowego Formularza Danych (załącznik nr 2)
Położenie	Województwo podkarpackie, powiat krośnieński, gmina Korczyn (m. Iskrzynia), gmina Krościenko Wyżne (m. Krościenko Wyżne),
Powierzchnia obszaru (w ha)	13,14
Status prawny	Obszar zatwierdzony jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty decyzją Komisji Europejskiej 2011/64/UE [decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669); Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 33/377 z 08.02.2011].
Termin przystąpienia do sporządzenia Planu	01-04-2015
Termin zatwierdzenia Planu	
Koordinator Planu	Konrad Kata tel. 505868152 e-mail: katakon@poczta.fm
Planista Regionalny	Barbara Antosyk (e-mail: barbara.antosyk.rzeszow@rdos.gov.pl , tel. 177850044, wew. 666 – sprawy merytoryczne). Maciej Ciuła (e-mail: maciej.ciuła.rzeszow@rdos.gov.pl , tel. 177850044, wew. 664 – sprawy finansowe)
Sprawujący nadzór	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie al. Józefa Piłsudskiego 38, 35-001 Rzeszów

Tel: (17) 785-00-44; fax (17) 852-11-09;
e-mail: sekretariat.rzeszow@rdos.gov.pl

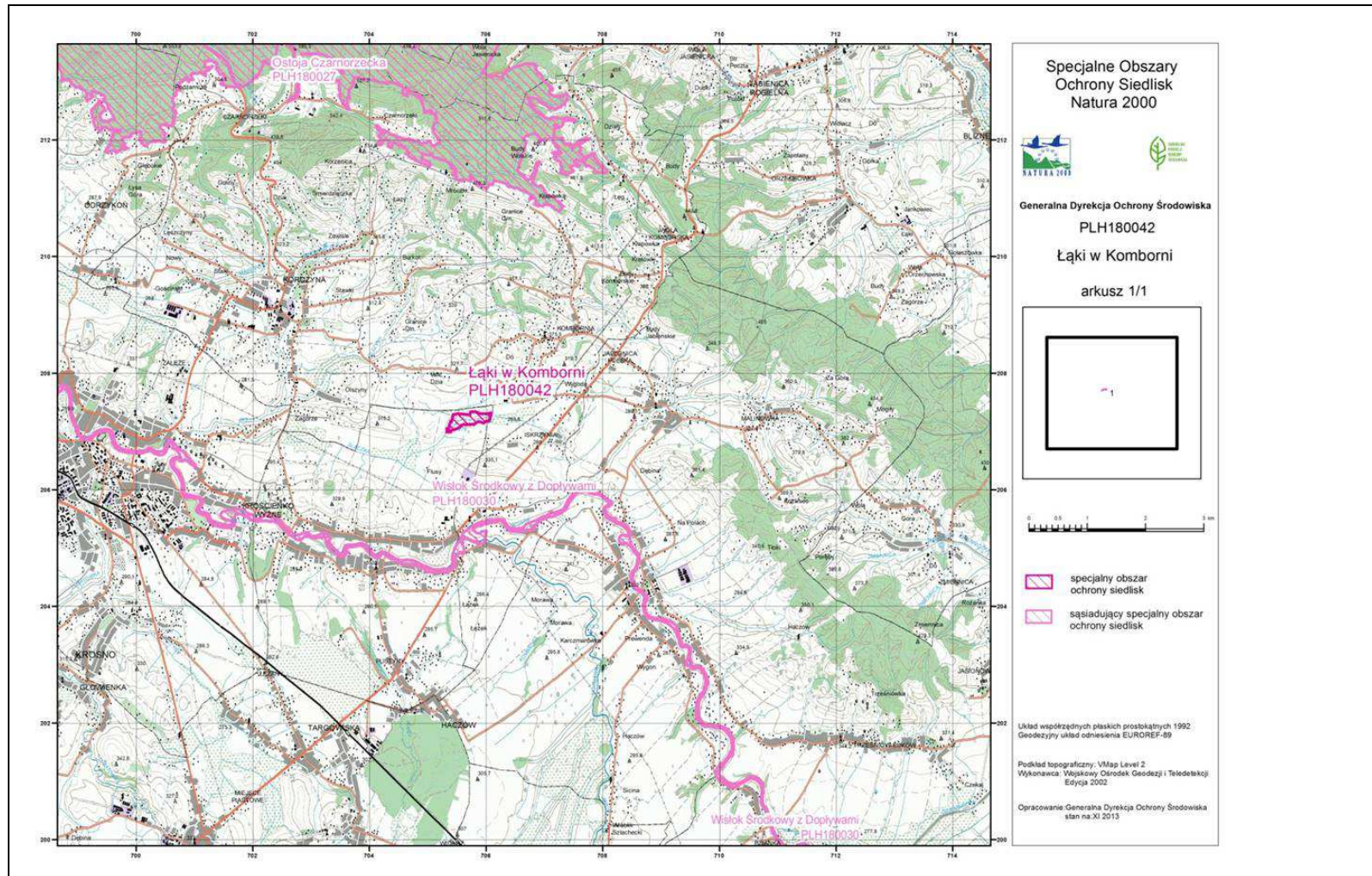
1.2 Ustalenie terenu objętego Planem

Lp.	Nazwa krajowej formy ochrony przyrody pokrywającej się z obszarem, która/e może powodować wyłączenie części terenu ze sporządzenia Planu	Dokument planistyczny	Uzasadnienie wyłączenia części terenu ze sporządzania PZO	Powierzchnia krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa pokrywająca się z obszarem [ha]
-	-	-	-	-

Obszar Łąki w Komborni PLH180042 nie jest zlokalizowany na terenie pokrywającym się w całości lub w części z obszarem parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody. Ponadto, przedmiotowy obszar nie znajduje się na terenie pokrywającym się w całości lub w części z obszarem parku narodowego, rezerwatu przyrody lub obszarem będącym w zarządzie nadleśnictwa, dla których ustanowiono zadania ochronne lub plan urządzenia lasu uwzględniający zakres, o którym mowa ww. artykule.

W związku z powyższym nie zachodzi przesłanka do zastosowania art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody to znaczy do odstąpienia od konieczności sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 i projektem planu zadań ochronnych objęto cały obszar (13.14 ha).

1.3. Mapa obszaru Natura 2000

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łąki w Komborni PLH180042

1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu

Opis obszaru: Obszar położony jest koło Krosna, między Kombornią a Krościenkiem Wyżnym, w dolinie bezimiennego cieką będącego lewobrzeżnym dopływem Ślączi.

Od południa dolinę ogranicza pas wzniesień górujących nad Iskrzynią, natomiast ku północy teren podnosi się stopniowo ku wzniesieniom Pogórza Dynowskiego. Granice obszaru obejmują najniższą płaską część doliny, zalewaną podczas okresowych wezbrań potoku.

Łąki te wcześniej były użytkowane jako pastwiska lub łąki kośne, jednak od kilku lat zaniechano tu koszenia i wypasu.

Łąki w Komborni stanowią ciekawy kompleks łąk zmiennowilgotnych z bardzo liczną populacją pełnika europejskiego oraz są miejscem występowania trzech gatunków motyli z załącznika II Dyrektywy siedliskowej: modraszków z rodzaju *Phengaris* oraz czerwończyka nieparka *Lycaena dispar*.

Przedmioty ochrony obszaru:

Przedmiotami ochrony (wg SDF) w obszarze Natura 2000 Łąki w Komborni PLH180042 jest 1 typ siedliska przyrodniczego z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej oraz 3 gatunki zwierząt z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Wymieniono je poniżej.

- Przedmiotami ochrony są następujące typy siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

- Przedmiotami ochrony są następujące gatunki zwierząt wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

1059 Modraszek telejus (*Maculinea teleius*)

1060 Czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*)

1061 Modraszek nausitous (*Maculinea nausithous*)

Założenia:

1. Plan zadań ochronnych dotyczyć będzie całego obszaru Natura 2000 – nie stwierdzono by zachodziły przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody;
2. Jego głównym celem będzie określenie działań i sformułowanie zapisów pozwalających na skuteczną ochronę siedlisk i gatunków wskazanych jako przedmioty ochrony; wykonane zostaną również ekspertyzy służące uzupełnieniu informacji

o obszarze;

3. Lista przedmiotów ochrony może ulec zmianie w toku prac nad projektem planu.

Projekt sporządza sprawujący nadzór nad obszarem, którym w przypadku obszaru Łąki w Komborni PLH180042 jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

Plan zadań ochronnych (PZO) jest narzędziem ochrony siedlisk i gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000. Ustalenia planu mogą jednak dotyczyć również terenów znajdujących się poza granicami obszaru, jeśli są istotne dla zachowania lub przywrócenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony oraz zachowania spójności sieci Natura 2000, w tym utrzymania korytarzy migracyjnych. Podstawowym celem opracowania projektu PZO jest szybkie podjęcie działań, niezbędnych do zachowania przedmiotów ochrony. Obowiązek sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r.; poz. 627 z późn. zm.). Szczegółowy zakres dokumentu określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r., Nr 34; poz. 186 z późn. zm.).

Zakres prac koniecznych dla sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru obejmuje:

- opisanie granic obszaru w formie wektorowej warstwy informacyjnej;
- zgromadzenie, zweryfikowanie i uzupełnienie informacji o obszarze i przedmiotach ochrony, istotnych dla ich ochrony;
- ocenę stanu ochrony przedmiotów ochrony;
- ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń;
- ustalenie celów działań ochronnych;
- ustalenie działań ochronnych wynikających z ustalonych celów działań ochronnych;
- ustalenie koniecznych zmian obowiązujących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- ocenę potrzeby sporządzenia planu ochrony dla części lub całości obszaru oraz terminu jego sporządzenia;
- sporządzenie dokumentacji projektu planu zadań ochronnych w formie elektronicznej, opracowanej w formie opisu tekstowego, zestawień tabelarycznych, przedstawień graficznych, map, baz danych, w tym cyfrowych warstw informacyjnych.

PZO sporządza się w oparciu o istniejącą i możliwą do szybkiego zebrania wiedzę na temat obszaru Natura 2000. W ramach procesu

planistycznego należy przeprowadzić niezbędne badania terenowe.

Plan zadań ochronnych sporządza się na okres 10 lat. Jest on ustanawiany zarządzeniem regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Skutki ustanowionego PZO dla obszaru Natura 2000 to między innymi:

- określenie zakresu rzeczowego i kosztów działań niezbędnych dla ochrony obszaru wraz z ich harmonogramem, umożliwiającym występowanie o środki na ich wykonanie;
- ustanowienie formalnych podstaw występowania o środki na wykonanie niezbędnych prac;
- podsumowanie wiedzy o obszarze i przedmiotach ochrony, służącej do późniejszego śledzenia zmian oraz określenie, w jakim zakresie wymaga uzupełnienia;
- ustalenie systemu monitorowania stanu przedmiotów ochrony, w tym skutków prowadzonych działań ochronnych;
- ułatwienie kwalifikowania przedsięwzięć/działań pod kątem możliwości wywierania negatywnego wpływu na obszar, z zastrzeżeniem, że przedsięwzięcie/działania nie ujęte w planie, jako zagrożenia należy traktować, jako mogące potencjalnie znacząco negatywnie oddziaływać na obszar;
- określenie „założeń ochrony obszaru” i celów planu zadań ochronnych, jako „punktu odniesienia” dla ocen oddziaływania przedsięwzięć/działań na obszar Natura 2000 oraz dla strategicznych ocen oddziaływania innych planów;
- wskazanie ryzykownych/niewłaściwych zapisów w istniejących studiach i planach z punktu widzenia ochrony obszaru;
- jest podstawą do zastosowania w razie potrzeby art. 37 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody;
- uregulowanie zasad wdrażania programów rolnośrodowiskowych, które muszą być zgodne z zapisami PZO;
- opisanie nowo znalezionych gatunków lub siedlisk, które powinny być przedmiotami ochrony w obszarze (umożliwia to m.in. stosowanie wobec nich art. 6(4) Dyrektywy siedliskowej);
- określenie konieczności sporządzenia planu ochrony oraz zmian/modyfikacji SDF/granicy obszaru.

PZO nie jest sposobem na zwolnienie jakichkolwiek działań z obowiązujących procedur, np. PZO nie zastąpi, w stosunku do żadnych planów ani przedsięwzięć, procedury oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.

W celu zapewnienia udziału społeczeństwa oraz wszystkich zainteresowanych podmiotów prowadzących działalność w obszarze Natura 2000 lub w inny sposób z nim związanych, przygotowanie projektu PZO będzie jawne na wszystkich etapach prac. Zainteresowane osoby i instytucje będą mogły aktywnie uczestniczyć w procesie planowania, jako członkowie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW). Udział przedstawicieli różnych instytucji, grup społecznych i profesji pozwoli zoptymalizować proces planowania PZO. Skład ZLW będzie mógł być w dowolnym etapie prac poszerzony o osoby lub instytucje pragnące wziąć udział w procesie przygotowania projektu PZO. W pracach

nad projektem PZO przewidziano, co najmniej 3 spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy, których celem będzie przedstawienie oraz przedyskutowanie zagadnień dotyczących projektu PZO.

1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	% pokrycia	Pop. Osiadł.	Pop. Lęgowa	Populacja Migr.	Ocena Pop. / St. reprezentatywności	Ocena St. zach..	Ocena Izol. / Pow. względna	Ocena Ogólna	Opinia dot. wpisu
S1	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	<i>Molinion</i>	100%				C	B	C	C	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji pod kątem zajmowanej powierzchni oraz wymagają aktualnej oceny poszczególnych wskaźników.
Z3	1059	Modraszek telejus	<i>Maculinea teleius</i>			X		C	B	B	B	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji pod kątem poszczególnych wskaźników populacji. Należy oszacować liczebność populacji.
Z1	1060	Czerwończyk nieparek	<i>Lycaena dispar</i>			X		C	A	B	B	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji pod kątem poszczególnych wskaźników populacji. Należy oszacować liczebność populacji.

Z2	1061	Modraszek nausitous	<i>Maculineas nausithous</i>	 	X		C	B	B	B	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji pod kątąm poszcze- gólnych wskaź- ników populacji. Należy oszaco- wać liczebność populacji.
----	------	------------------------	----------------------------------	--------------	---	--	---	---	---	---	---

Gdzie symbol: S oznacza siedliska, R – rośliny, Z – zwierzęta (w tym ptaki). Uwaga: Siedliska i/lub gatunki nie wykazane jako przedmioty ochrony w SDF w momencie przystąpienia do sporządzenia PZO, a kwalifikujące się do tego o czym świadczy dostępna wiedza zaznaczamy indeksem „p” w kolumnie Lp. i wpisujemy kursywą. W tabeli wpisujemy dane z SDF po zweryfikowaniu o dostępne inne dane.

1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu.

Komunikacja z zainteresowanymi stronami w procesie przygotowania projektu PZO dla obszaru opierała się o stronę internetową RDOŚ w Rzeszowie <http://rzeszow.rdos.gov.pl/>. Zamieszczano tam informacje o projekcie 309/2014/Wn09/OP-XN-02/D, postępie prac nad projektem planu, wykonawcy, terminach i miejscach spotkań.

Obwieszczenie ukazało się również w prasie lokalnej – gazeta wyborcza wydanie sobota-niedziela 23-24 maja 2015r. Zostało także wywieszane na tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz w Urzędzie Gminy Korczyna i Krościenko Wyżne.

Podstawowe znaczenie dla komunikowania się z grupami interesu, osobami i instytucjami w różny sposób związanymi z obszarem mają spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy. Zaproszeni do niego zostali przedstawiciele wszystkich jednostek samorządowych, organizacji społecznych związanych z ochroną przyrody, instytucji zajmujących się w skali województw planowaniem przestrzennym, zarządzaniem wodami powierzchniowymi etc., a także podmioty prowadzące działalność w obszarze i jego sąsiedztwie. O terminach, miejscu i organizacji spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy uczestnicy byli powiadamiani przez pracowników RDOŚ, pocztą elektroniczną oraz telefonicznie. Informacje o spotkaniach zamieszczane są także na stronie internetowej RDOŚ w Rzeszowie.

I spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) odbyło się 11.05.2015 r. w Domu Strażaka w Krościenku Wyżnym, ul. Południowa 3. Przedstawiono na nim założenia projektu 309/2014/Wn09/OP-XN-02/D, w ramach którego opracowywane są plany zadań ochronnych na obszarze województwa, metodykę przygotowania planu zadań ochronnych, zasady funkcjonowania Zespołu Lokalnej Współpracy, a także scharakteryzowano obszar w zakresie przebiegu granic, przedmiotów ochrony i głównych zagrożeń.

II spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) odbyło się 21.10.2015 r. w hotelu "Twist" przy ul. Pużaka 37 w Krośnie o godz.10:00. Przedstawiono w nim wyniki badań terenowych wykonanych w ramach dokumentacji planu zadań ochronnych. Przedstawiono zidentyfikowanych aktualnie i potencjalne zagrożenia dla Obszaru oraz propozycję działań ochronnych. Omówiono również wykonaną pełną Dokumentację planu zadań ochronnych

III spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) odbyło się 18.11.2015 o godz. 10:00 w lokalu "Karpackie Pokoje" przy ul. Bursaki 45 w Krośnie. Przedstawiono na nim aktualne dane na temat przedmiotów ochrony obszaru, propozycje działań ochronnych i korektę granicy oraz plany dalszych działań.

1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności

Lp.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
1.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie	Nadzór nad obszarami sieci Natura 2000, prowadzenie działań w zakresie ochrony przyrody na terenie województwa.	al. Józefa Piłsudskiego 38, 35-001 Rzeszów	tel.: (17) 785-00-44, fax (17) 852-11-09 sekretariat.rzeszow@rdos.gov.pl
2.	Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie	Planowanie przestrzenne	ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów	tel.: (17) 867-19-01 sekrwoj@rzeszow.uw.gov.pl
3.	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	Planowanie przestrzenne	al. Ł. Ciepłińskiego 4, 35-010 Rzeszów	tel.: (17) 850-17-80, (17) 850-17-82; fax (17) 860 67 02 urząd@podkarpackie.pl
4.	Starostwo Powiatowe w Krośnie	Regionalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Bieszczadzka 1 38-400 Krosno	tel.: 13 43 75 713 starostwo@powiat.krosno.pl
5.	Urząd Gminy Korczyna	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Rynek 18A 38-420 Korczyna	tel.: (13) 43 540 80, 43 540 69, 43 541 80 gmina@korczyna.pl
6.	Urząd Gminy w Krościenku Wyżnym	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Południowa 9, 38-422 Krościenko Wyżne	tel.: 13 431-51-90 urząd@kroscienkowyzne.pl
7.	Sołectwo Krościenko Wyżne	Działania informacyjno - promocyjne		tel.: (13) 431 53 62
8.	Sołectwo Iskrzynia	Działania informacyjno - promocyjne	38-422 Krościenko Wyżne	tel.: 13 43 155 83
9.	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie	Gospodarka wodna	ul. Hetmańska 9, 35-959 Rzeszów	tel. 17 853 74 00 rzeszow@pzmiuw.pl
10.	Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale	Gospodarka rolna	ul. Tkaczowa 146, 36-040 Boguchwała	tel.: (17) 870-15-00 boguchwala@podrb.pl
11.	Podkarpacka Izba Rolnicza	Gospodarka rolna	ul. Tkaczowa 146, 36-040 Boguchwała	tel./fax (17) 871-40-77, (17) 871-40-78 pir@xo.pl

Lp.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
12.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Podkarpacki Oddział Regionalny w Rzeszowie	Gospodarka rolna	al. Tadeusza Rejtana 36, 35-310 Rzeszów	tel. (17) 875-60-00 podkarpacki@arimr.gov.pl

1.8. Zespół Lokalnej Współpracy

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja	Nazwa instytucji /grupy interesu, którą reprezentuje	Kontakt
1.	Barbara Antosyk	Kierownik projektu	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie	barbara.antosyk.rzeszow@rdos.gov.pl tel. (0-17) 785 00 44 wew.666
2.	Maciej Ciuła	Zastępca kierownika projektu	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie	maciej.ciuła.rzeszow@rdos.gov.pl tel. 17 785 00 44 wew. 664
3.	Urszula Durał	Przedstawiciel Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie	urszula.dural.rzeszow@rdos.gov.pl tel. (0-17) 785 00 44 wew. 666
4.	Krzysztof Hajduk	Przedstawiciel Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie	krzysztof.hajduk.rzeszow@rdos.gov.pl tel. (0-17) 785 00 44 wew. 666
5.	Konrad Kata	Koordynator Planu i ekspert ornitolog	Wykonawca projektu PZO	katakon@poczta.fm tel. 505 868 152
6.	Maria Ziąja	Ekspert botanik	Wykonawca projektu PZO	mziaja@ur.edu.pl
7.	Tomasz Wójcik	Ekspert botanik	Wykonawca projektu PZO	antomi7@wp.pl
8.	Marek Kielar	Przedstawiciel	Starostwo Powiatowe w Krośnie	starostwo@powiat.krosno.pl marek.kielar@o2.pl tel.: 13 43 75 713
9.	Zofia Galik	Przedstawiciel Starostwo Powiatowe w Krośnie	Starostwo Powiatowe w Krośnie	starostwo@powiat.krosno.pl tel.: 13 43 75 713
10.	Jan Omachel	Wójt Gminy Krościenko Wyżne	Urząd Gminy w Krościenku Wyżnym,	ul. Południowa 9 urząd@kroscienkowyzne.pl tel.: 13 431-51-90

11.	Grzegorz Krężałek	Przedstawiciel Urzędu Gminy Korczyna	Urząd Gminy Korczyna	ul. Rynek 18A 38-420 Korczyna gmina@korczyna.pl grzes.71@wp.pl tel.:(13) 43 540 80, wew 115
12.	Stanisław Magda	Przedstawiciel	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Krośnie	ul. Żwirki i Wigury 9 38-400 Krosno magdastanislaw@w.pl tel.:(13) 436 45 42
13.	Janusz Kasprzyk	Podleśniczy	Nadleśnictwo Kołaczyce, leśnictwo Wola Komborska	janusz.kasprzyk@krosno.lasy.gov.pl tel.:13 43 548 05 662 234 995

Moduł A

2. Etap II Opracowanie projektu Planu

2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
1.	Materiały publikowane	Oklejewicz K. 1993. Flora Dołów Jasielsko-Sanockich. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Botaniczne 26: 1-165.	Publikacja zawiera wykaz roślin naczyniowych stwierdzonych w obszarze Dołów Jasielsko-Sanockich	Materiał pomocniczy pozwalający na określenie tendencji zmian występowania gatunków.	Biblioteka Instytutu Botaniki PAN i Instytutu Botaniki UJ w Krakowie, ul. Lubicz 46, Kraków
2.	Materiały publikowane	Oklejewicz K. 1996. Charakterystyka geobotaniczna Dołów Jasielsko-Sanockich. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Botaniczne 27: 1-93.	Publikacja zawiera charakterystykę przyrodniczą Dołów Jasielsko-Sanockich z wyszczególnieniem elementów kierunkowych oraz gatunków charakterystycznych dla poszczególnych siedlisk.	Materiał pomocniczy, praca przedstawia ujęcie geobotaniczne Dołów Jasielsko-Sanockich na tle Karpat Zachodnich.	Biblioteka Instytutu Botaniki PAN i Instytutu Botaniki UJ w Krakowie, ul. Lubicz 46, Kraków
3.	Materiały publikowane	Łuczaj Ł. 2011. Obszary łąkowe w okolicy Krosna [w:] D. Rogąła, A. Marcela (red.). Obszary Natura 2000 na Podkarpaciu. RDOŚ, Rzeszów.	Publikacja ma charakter popularnonaukowy. Zawiera podstawowe informacje o obszarze: położenie, walory przyrodnicze, cele ochrony, propozycje utrzymania właściwego stanu ochrony.	Kluczowy materiał przy realizacji badań terenowych. Publikacja zawiera krótką charakterystykę siedliska 6410, z wyszczególnieniem gatunków charakterystycznych dla łąk trzęślicowych oraz trzech gatunków motyli z załącznika II Dyrektywy siedliskowej. Przedstawia również propozycje zabiegów ochronnych.	Publikacja dostępna w RDOŚ w Rzeszowie

4.	Materiały publikowane	Sielezniew M. 2012. Modraszek nausitous <i>Phengaris (Maculinea) nausithous</i> W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). 2012. Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa, s. 178-198;	Publikacja opisuje metodykę monitoringu dla modraszka nausitousa	Publikacja przydatna do wykonania prac monitoringowych zgodnie z ogólnopolskimi standardami	http://siedliska.gios.gov.pl/pdf/przewodniki_metodyczne/przewodnik_metodyczny_6179.pdf
5.	Materiały publikowane	Sielezniew M. 2012. Modraszek telejus <i>Phengaris (Maculinea) teleius</i> W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). 2012. Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa, s. 199-218	Publikacja opisuje metodykę monitoringu dla modraszka telejusa	Publikacja przydatna do wykonania prac monitoringowych zgodnie z ogólnopolskimi standardami	http://siedliska.gios.gov.pl/pdf/przewodniki_metodyczne/przewodnik_metodyczny_6177.pdf
6.	Materiały publikowane	Mróz W. (red.). 2012. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa.	Publikacja opisuje metodykę monitoringu siedlisk przyrodniczych.	Kluczowy materiał przydatny do realizacji prac terenowych. Zawiera materiały metodyczne do prowadzenia prac terenowych, wzory kart badań stanowisk.	http://www.gios.gov.pl/siedliska/pdf/przewodnik_metodyczny_siedliska_3.pdf
7.	Materiały niepublikowane	Sielezniew M. 2015. Czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>) GIOŚ, Warszawa.	Projekt monitoringu GIOŚ dla czerwończyka nieparka	Publikacja przydatna do wykonania prac monitoringowych zgodnie z ogólnopolskimi standardami	Materiały znajdują się w posiadaniu RDOŚ w Rzeszowie
8.	Raporty	Dokumentacja zebrana w wyniku prac Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego (2008)	Warecki A. Ekspertyza projektowanych obszarów Natura 2000 w województwie podkarpackim	Dokumentacja zawiera informacje na temat występowania gatunków motyli z II załącznika Dyrektywy siedliskowej. Informacje o zasięgu występowania siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt w obszarze Natura 2000 (plik SHP)	Materiały znajdują się w posiadaniu RDOŚ w Rzeszowie

9.	Plany/strategie	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego.2003	Dokument opisuje uwarunkowania i sposoby zagospodarowania terenu województwa podkarpackiego.	Ogólna informacja dotycząca głównie lokalizacji dużych przedsięwzięć infrastrukturalnych na w otoczeniu obszaru.	http://www.pbpp.pl/opracowania/xx
10.	Plany/programy/strategie/projekty	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Korczyna” uchwalono Uchwałą Nr XX/84/00 Rady Gminy Korczyna w dniu 26 czerwca 2000 roku	Dokument opisujący uwarunkowania przyrodnicze i społeczno-gospodarcze oraz kierunki rozwoju gminy Korczyna	Informacje dotyczące terenu gminy, jej charakterystyki geograficznej, geologicznej, klimatycznej, hydrologicznej oraz zagospodarowania terenu	http://korczyna.bip.krosoft.pl/?mainid=14&jb=33
11.	Plany/programy/strategie/projekty	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Przestrzennego gminy Krościenko Wyżne uchwalono Uchwałą Rady Gminy w Krościenku Wyżnym Nr XXI / 149 / 2001 z dnia 9 listopada 2001 r.	Dokument opisujący uwarunkowania przyrodnicze i społeczno-gospodarcze oraz kierunki rozwoju gminy Krościenko Wyżne	Informacje dotyczące terenu gminy, jej charakterystyki geograficznej, geologicznej, klimatycznej, hydrologicznej oraz zagospodarowania terenu.	http://kroscienkowsyzne.e-mapa.net/

2.2. Ogólna charakterystyka obszaru

Położenie obszaru

Według podziału fizyczno- geograficznego Polski (Kondracki 2012) obszar położony jest w prowincji: Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym, podprowincji: Zewnętrzne Karpaty Zachodnie, makroregionie: Pogórze Środkowobeskidzkie, mezoregionie: Kotlina Jasielsko-Krośnieńska.

Według podziału geobotanicznego Polski (Pawłowski 1977) obszar należy do Działu Wschodniokarpackiego, Krainy Karpat Wschodnich, Okręgu Dołów Jasielsko-Sanockich, Podokręgu Jasielsko-Krośnieńskiego.

Geologia i gleby

Obszar położony jest w obrębie Centralnej Depresji Karpackiej, stanowiącej podłużne tektoniczne obniżenie ciągnące się wzdłuż czoła nasunięcia magurskiego. Podłoże skalne budują osady od górnego senonu po oligocen. W stropie serie skalne są silnie zwietrzałe i spękanne na kamienie, rumosze i gliny piaszczyste. Gleby należą do gleb górskich, wytworzonych na wietrzelinie skał fliszowych, na pokrywach soliflukcyjno – deluwialnych i koluwalnych oraz na osadach rzecznych.

Hydrologia:

Obszar położony jest w obrębie zlewni Sanu odwadniany przez rzekę Wisłok, lewobrzeżny dopływ Sanu, z dopływami: Flusy i Ślącza, i niewielkimi ciekami bez nazwy. Jeden z cieków bez nazwy lewobrzeżny dopływ Ślącza przepływa przez obszaru PLH180042 Łąki w Koborni. Okresowo ciek ten wylewa zasilając okoliczne tereny wodą.

Struktura krajobrazu

Obecnie dominują tu pola uprawne, sady i ogrody oraz zabudowa niska mieszkaniowa (jednorodzinna i zagrodowa). Niewielkie zagajniki zachowały się w wąskich dolinach i na stromych zboczach. Aktualnie duża część pól, w wyniku zaniechania użytkowana zarasta. W obrębie obszaru PLH180042 Łąki w Koborni teren ten zarasta ziołoroślami, szuwarami i pojedynczymi krzewami.

Korytarze ekologiczne:

Przez ten otwarty niewielki obszar o rolnym charakterze nie przechodzą korytarze ekologiczne.

Istniejące formy ochrony przyrody:

W obrębie obszaru PLH180042 Łąki w Koborni nie występują inne formy ochrony przyrody.

Przedmiot ochrony:

Przedmiotami ochrony w obszarze są 3 gatunki motyli modraszek telejus (*Maculinea teleius*), modraszek nausitous (*Maculinea nausithous*) czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*) oraz siedlisko ich występowania zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*).

Uwarunkowania społeczno-gospodarcze:

Dominuje tu rolnicze wykorzystanie terenu. Jednak w ostatnim czasie ma ono coraz mniejsze znaczenie. Mieszkańcy z okolicznych miejscowości znajdują zatrudnienie w niewielkich zakładach pracy zlokalizowanych poza obszarem bądź dojeżdżają do większych miast.

2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów

Dane użytkowania i pokrycia terenu pochodzą z programu CORINE Land Cover 2012. Jednostką odpowiedzialną za realizację projektu Corine Land Cover 2012 w Polsce, w ramach programu Copernicus GIO Land Monitoring, finansowanego ze środków Unii Europejskiej, był Instytut Geodezji i Kartografii, pełniący rolę jednego z Krajowych Centrów Referencyjnych EIONET ds. pokrycia terenu. Właścicielem danych powstałych w ramach ww. projektu jest Unia Europejska. Jednostką odpowiedzialną za rozpowszechnianie danych krajowych jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, w którym ulokowany jest Krajowy Punkt Kontaktowy ds. współpracy z EEA w ramach EIONET oraz Krajowe Centrum Referencyjne EIONET ds. pokrycia terenu.

Typy użytków gruntowych	Typ własności	Powierzchnia użytków w ha	Udział powierzchni w obszarze [%]
<i>Tereny rolne</i>	<i>Skarb Państwa</i>	13,14	100
	<i>Własność komunalna</i>		
	<i>Własność prywatna</i>		

2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka

Brak danych

2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego.

Lp.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
1.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Korczyna” uchwalono Uchwałą Nr XX/84/00 Rady Gminy Korczyna w dniu 26 czerwca 2000 roku	gmina Korczyna	Dokument o dużym poziomie ogólności, określający kierunki rozwoju gminy Korczyna	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>), Modraszek telejus (<i>Maculinea teleius</i>), Czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>), Modraszek nausitous (<i>Maculinea nausithous</i>), brak istotnego negatywnego wpływu na wszystkie przedmioty ochrony.	-
2.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Przestrzennego gminy Krościenko Wyżne uchwalono Uchwałą Rady Gminy w	gmina Krościenko Wyżne	Dokument o dużym poziomie ogólności, określający kierunki rozwoju gminy Krościenko Wyżne	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>), Modraszek telejus (<i>Maculinea teleius</i>), Czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>), Modraszek nausitousa (<i>Maculinea nausithous</i>), brak istotnego negatywnego wpływu na wszystkie przedmioty	-

	Krościenku Wyżnym Nr XXI / 149 / 2001 z dnia 9 listopada 2001 r.			ochrony.	
--	---	--	--	----------	--

2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane

Lp.	Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia (w ha)	Liczba stanowisk	Rozmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/ Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
Siedliska przyrodnicze							
1.	6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	C	7,17 ha	5	Zgodnie z załączoną mapą (załącznik mapowy nr 1)	Bardzo dobry	Podczas prac terenowych zinwentaryzowano 5 stanowisk siedliska 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>). 2 z nich, które stanowią w sumie ponad 50% powierzchni siedliska w obszarze, poddano ocenie stanu ochrony. W 3 pozostałych stanowiskach, które nie podlegały ocenie stanu ochrony, wykonano po jednym zdjęciu fitosocjologicznym. Daty obserwacji: 17.04.2015r., 15.05.2015, 29.05.2015, 17.06.2015, 01.07.2015, 10.07.2015 Daty zdjęć fitosocjologicznych: 17.06.2015, 10.07.2015r.

Gatunki roślin							
Gatunki zwierząt							
2.	Modraszek telejus (<i>Maculinea teleius</i>)	C		1	Zgodnie z załączoną mapą (załącznik mapowy nr 1)	Bardzo dobry	Prace terenowe prowadzono w granicach obszaru oraz w jego sąsiedztwie, w dniach: 25.05.2015, 14.07.2015, 23 07.2015, 27. 07 .2015, 4.08.2015, 13.08.2015, 21.08.2015 Zweryfikowano aktualny stan populacji Szczegółowe wyniki prac przedstawiono w pkt. 3 opracowania.
3.	Modraszek nausitous (<i>Maculinea nausithous</i>)	C		1	Zgodnie z załączoną mapą (załącznik mapowy nr 1)	Bardzo dobry	Prace terenowe prowadzono w granicach obszaru oraz w jego sąsiedztwie, w dniach: 25.05.2015, 14.07.2015, 23 07.2015, 27. 07 .2015, 4.08.2015, 13.08.2015, 21.08.2015 Zweryfikowano aktualny stan populacji. Szczegółowe wyniki prac przedstawiono w pkt. 3 opracowania.

4.	Czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>)	-		-	-	-	<p>W trakcie przeprowadzonych prac mimo wykonania 8 kontroli nie odnotowano w obszarze żadnych stadiów rozwojowych motyla czerwończyka nieparka. Uważa się, że siedliska w obrębie tego terenu nie są szczególnie wartościowe dla czerwończyka nieparka, a dane wcześniejsze o występowaniu tego gatunku dotyczą osobników pojawiających się nieregularnie w różnych latach. Ocena populacji według zweryfikowanych danych: D (nieistotna)</p>
----	---	---	--	---	---	---	--

2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych

Kod siedliska: 6410

Nazwa typu siedliska: zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

Charakterystyka ogólna siedliska

Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe powstały w skutek ekstensywnej gospodarki człowieka, wyróżniają się wielogatunkową strukturą i swoistą fenologią rozwoju, a ich amplituda ekologiczna jest bardzo szeroka. Powstają zarówno na podłożach zasobnych, jak i mezotroficznych oraz oligotroficznych, wilgotnych i świeżych. Specyficzną cechą siedliska jest zmienny poziom wody gruntowej w ciągu roku, stanowiący zasadniczy element różnicujący i decydujący o wykształceniu się swoistej roślinności.

Fizjonomicznie łąki trzęślicowe odznaczają się stałym udziałem trzęślicy modrej *Molinia caerulea*. Najwierniejsze i zarazem najlepsze gatunki reprezentatywne dla tego typu biotopu to: kosaciec syberyjski *Iris sibirica*, goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthe*, mieczyk dachówkowaty *Gladiolus imbricatus*, goździk pyszny *Dianthus superbus*, nasieźrzał pospolity *Ophioglossum vulgatum*, przytulia północna *Galium boreale*, okrzyń łąkowy *Laserpitium prutenicum*, czarcikęs łąkowy *Succisa pratensis*, sierpik barwierski *Serratula tinctoria*, oman wierzbolistny *Inula salicina*, bukwica zwyczajna *Betonica officinalis*, olszewnik kminkolistny *Selinum carvifolia* i koniopłoch łąkowy *Silaum silaus*. Rozwój łąk trzęślicowych bywa najczęściej efektem melioracji torfowisk przejściowych lub niskich. Osuszenie tych siedlisk spowodowało wymuszenie w okresie wegetacyjnym znacznych ruchów pionowych wody w glebie. Zmienność poziomu zwierciadła wody gruntowej, która utrzymuje się wysoko wiosną i jesienią, a opada nisko lub bardzo nisko w pełni lata, daje możliwość koegzystencji wielu gatunkom roślin, często o skrajnie różnych wymaganiach siedliskowych, charakterystycznych dla omawianego siedliska przyrodniczego.

Ważnym czynnikiem wpływającym na wykształcenie się łąk trzęślicowych było ekstensywne ich użytkowanie. Sianokosy rozpoczynano zwykle jesienią i wykonywano bardzo rzadko, nawet co kilka lat. Zebrane mało wartościowe siano służyło głównie jako ściółka. Taki sposób gospodarki, przy jednoczesnym braku lub jedynie sporadycznym nawożeniu, wpłynął na wykształcenie swoistego rytmu sezonowego tych łąk, a ich bogactwo gatunkowe wynika prawdopodobnie z przejściowego charakteru roślinności, którą poprzez sporadyczne koszenie utrzymywano w pewnym etapie sukcesji (Kącki, Załuski 2004).

Charakterystyka szczegółowa siedliska

Siedlisko na terenie obszaru Natura 2000 Łąki w Komborni, zajmuje obecnie powierzchnię 7,17 ha. Łąki sąsiadują z mozaiką roślinności szuwarowej, łąkowej, ziołoroślami, świeżymi łąkami, polami uprawnymi, pastwiskami. Wcześniej siedlisko było użytkowane jako pastwiska i łąki kośne, jednak od kilkunastu lat zaniechano ekstensywnych form gospodarowania, co uruchomiło sukcesje wtórną doprowadzając do fragmentacji siedliska.

Obecnie najlepiej zachowane płaty siedliska zlokalizowane są we wschodniej części obszaru. Charakteryzują się dobrym stanem zachowania, licznym występowaniem gatunków diagnostycznych oraz obecnością gatunków chronionych (pełnik europejski *Trollius europaeus*, mieczyk dachówkowaty *Gladiolus imbricatus*, pierwiosnek wyniosły *Primula elatior*). Towarzyszą im przekształcone płaty siedliska, do których należą: ziołorośla z dominacją wiązówki błotnej *Filipendula ulamria*, zbiorowiska opanowane przez ekspansywne gatunki wysokich traw (trzcinnik

piaskowy *Calamagrostis epigejos*, śmiełek darniowy *Deschampsia caespitosa*, mozga trzcinowata *Phalaris arundinaceae*), nitrofilne postacie łąk świeżych z udziałem gatunków ruderalnych (pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, ostrożeń polny *Cirsium arvense*), zarośla wierzbowe (wierzba szara *Salix cinerea*, wierzba iwa *Salix caprea*) oraz pojedyncze drzewa i krzewy (olsza czarna *Alnus glutinosa*, grusza polna *Pyrus pyraster*, głogi *Crataegus sp.*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*, czeremcha zwyczajna *Padus avium*).

W zachodniej części obszaru Natura 2000 nie stwierdzono obecności siedliska objętego ochroną. Powodem tego jest zaawansowana sukcesja oraz wieloletni brak użytkowania. Obecnie płat zdominowany jest przez szuwar z trzciną pospolitą *Phragmites australis*, zadrzewnia olszowe z olszą czarną *Alnus glutinosa* oraz zarośla wierzbowe *Salix sp.* Ponadto w tej części obszaru spotkać można: szuwały wielkoturzycowe ze związku *Magnocaricion* z dominacją turzycy zaostrojonej *Carex gracilis* oraz zbiorowiska ruderalne z klasy *Artemisietea vulgaris*.

Największą osobliwością obszaru Natura 2000 są bardzo liczne populacje gatunków chronionych przywiązanych do łąk zmiennowilgotnych: pełnika europejskiego *Trollius europaeus* (około 1010 okazów), mieczyka dachówkowatego *Gladiolus europaeus* (około 660 okazów). Ponadto na całym obszarze bardzo licznie występuje pierwiosnek wyniosły *Primula elatior*, którego populacje oszacowano na około 3 tys. osobników.

Siedlisko reprezentowane jest przez gatunki charakterystyczne dla związku *Molinion caeruleae*, takie jak: bukwica zwyczajna *Betonica officinalis*, czarcikęs łąkowy *Succisa pratensis*, mieczyk dachówkowaty *Gladiolus europaeus*, olszewnik kminkolistny *Selinum carvifolia*, przytulia północna *Galium boreale*, trzęslica modra *Molinia caerulea*, turzycza filcowata *Carex tomentosa* oraz gatunki wyróżniające związek *Molinion*, są to: drzyczka średnia *Briza media*, turzycza żółta *Carex flava*. Występują również gatunki charakterystyczne dla rzędu *Molinietalia*, mocno przywiązane do zmiennowilgotnych łąk trzęslicowych, są to: sierpik barwierski *Serratula tinctoria*, krwiściąg pospolity *Sanguisorba officinalis*. Ponadto w runi spotykano mszaki drabik drzewkowaty *Climacium dendroides* oraz płaskomerzyk oskrzydłony *Plagiomnium elatum*.

Stan siedliska w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: U1

Ranga w obszarze – reprezentatywność: według standardowego formularza danych oraz zweryfikowanych danych: C (znacząca)

Stan zachowania w obszarze: U1

Zagrożenia istniejące: zaniechanie kośnego użytkowania łąk, postępująca naturalna sukcesja, zmiana sposobu gospodarowania (zaorywanie, przekształcanie w pola uprawne), stosowanie substancji chemicznych

Zagrożenia potencjalne: zmiana stosunków wodnych, intensywne koszenie, pozostawienie skoszonej biomasy, wkraczanie obcych gatunków inwazyjnych z sąsiedztwa, problematyczne gatunki rodzime (działalność bobrów).

2.6.2. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru

W obszarze nie stwierdzono gatunków roślin, które należałoby uznać za przedmiot ochrony.

2.6.3. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru

Kod gatunku: 1059

Nazwa gatunku: Modraszek telejus (*Maculinea teleius*)

Motyl ten należy do z rodziny modraszkwatych (*Lycaenidae*) o rozpiętości skrzydeł 34–38 mm. Widoczny jest wyraźny dymorfizm płciowy. Wierzch skrzydeł samca błękitny, z szeroką ciemną obwódka. Na skrzydłach występuje rząd stosunkowo niewielkich czarnych kropek. Wierzch skrzydeł samicy silnie przyciemniony, błękitne tło widoczne w nasadowej części skrzydła.

Gatunek posiada jedno pokolenie w ciągu sezonu. Motyle pojawiają się w lipcu i sierpniu. Szczyt pojawu na większości stanowisk przypada na przełom lipca i sierpnia. Gąsienice żyją początkowo w kwiatach krwiosciagu lekarskiego (*Sanguisorba officinalis* L.), potem schodzą na ziemię, gdzie są znajdowane i adoptowane przez mrówki z rodzaju *Myrmica* Latr., najczęściej *M. scabrinodis* Nyl., rzadziej *M. rubra* L. i *M. gallieni*

Bond. Następnie przenoszone są do mrowiska, gdzie odbywają dalszy rozwój, żywiąc się larwami swoich gospodarzy. Przepoczwarczenie odbywa się w mrowisku, które motyl opuszcza natychmiast po wyjściu z poczwarki. Liczebność gatunku oszacowano na około 25-40 osobników imago.

Gatunek z higrofilny i związany z siedliskiem łąk trzęślicowych *Molinion*. Środowiska te najczęściej są ekstensywnie użytkowane i rozmieszczone mozaikowo

Stan siedliska w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: U1

Ranga w obszarze – ocena populacji: według standardowego formularza danych oraz zweryfikowanych danych: C

Stan zachowania w obszarze: U2

Zagrożenia istniejące:

Zaniechanie kośnego użytkowania łąk, postępująca naturalna sukcesja, zmiana sposobu gospodarowania. Zaprzestanie koszenia powoduje rozpoczęcie procesu sukcesji. Zaorywanie i przekształcanie łąk w pola uprawne powoduje zniszczenie siedliska.

Zagrożenia potencjalne:

Intensywne koszenie lub intensyfikacja, zmiana stosunków wodnych, wkraczanie obcych gatunków inwazyjnych z sąsiedztwa, problematyczne gatunki rodzime (działalność bobrów). Używanie nawozów oraz środków ochrony roślin. Łowienie kolekcjonerskie.

Kod gatunku 1060

Nazwa gatunku: Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

Motyl ten należy do z rodziny modraszgowatych (*Lycaenidae*) o rozpiętości skrzydeł 30-40 mm. Posiada wyraźny dymorfizm płciowy, u samca w połowie długości przedniego skrzydła znajduje się niewielka czarna kropka lub krótka poprzeczna kreska. Samica jest większa od samca. Czarne obrzeżenie przedniego skrzydła szersze, a na skrzydle występuje przepaska z czarnych kropek oraz dwie dodatkowe kropki w nasadowej części skrzydeł. Motyl występuje w dwóch pokoleniach od pierwszej dekady czerwca do trzeciej dekady czerwca i w drugim pokoleniu od pierwszej dekady sierpnia do trzeciej dekady sierpnia. Gąsienica żeruje głównie na szczawiu lancetowatym (*Rumex hydrolapathum* Huds.) oraz nieco rzadziej na innych gatunkach szczawiu, takich jak szczaw tępolistny (*Rumex obtusifolius* L.), szczaw kędzierzawy (*Rumex crispus* L.) i szczaw zwyczajny (*Rumex acetosa* L.). Typowym dla gatunku siedliskiem są zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion coeruleae* (kod 6410), ale występuje on także na innych siedliskach wilgotnych, jak podmokłe łąki ze związków *Calthion* i *Filipendulion* oraz torfowiska niskie.

Ostatnio obserwuje się go również w siedliskach suchszych, głównie ruderalnych.

W trakcie przeprowadzonych prac nie odnotowano tu żadnych stadiów motyla czerwończyka nieparka mimo poszukiwań w trakcie 8 kontroli. Uważa się, że siedliska w obrębie tego terenu nie są szczególnie wartościowe dla czerwończyka nieparka, a dane wcześniejsze o występowaniu tego gatunku dotyczą osobników pojawiających się nieregularnie w różnych latach.

Stan siedliska w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: FV

Ranga w obszarze – ocena populacji: według standardowego formularza danych: C, wg zweryfikowanych danych: D (nieistotna)

Kod gatunku: 1061

Nazwa gatunku: Modraszek nausitous (*Maculinea nausithous*)

Modraszek nausitous jest niedużym motylem o rozpiętości skrzydeł 34-37 mm. Widoczny jest wyraźny dymorfizm płciowy. Wierzch skrzydeł samca ciemnogranatowy, z szeroką czarną obwódką. Na skrzydłach znajduje się rząd czarnych kropek oraz pojedyncza czarna kropka w połowie długości przedniego skrzydła. Skrzydła samicy jednolicie ciemnobrunatne, bez rysunku. Spód skrzydeł u obu płci brunatny, znajduje się na nim pojedynczy rząd czarnych kropek w jasnych obwódkach.

Gatunek posiada jedno pokolenie w ciągu sezonu. Motyle pojawiają się od połowy lipca do końca sierpnia. Bardzo często gatunek ten spotykany jest razem z modraszkiem telejusem *Maculinea teleius*. Gatunek ten jest monofagiem związanym z krwiściągą lekarskim *Sanguisorba officinalis*. Gąsienice żerując początkowo w główkach kwiatowych krwiściąga lekarskiego (*Sanguisorba officinalis* L.), potem schodzą na ziemię, gdzie są znajdowane i adoptowane przez mrówki z gatunku *Myrmica rubra* L.. Mrówki przenoszą gąsienice do swoich mrowisk, gdzie odbywają

one swój dalszy rozwój, żywiąc się larwami mrówek. Przepoczwarczenie odbywa się w mrowisku. Motyl natychmiast po wyjściu poczwarki opuszcza mrowisko.

Gatunek związany jest, podobnie jak modraszek telejus, z wilgotnymi łąkami, torfowiskami niskimi oraz torfowiskami węglanowymi. Jednakże preferuje tereny bardziej zakrzaczone i unika miejsc całkowicie otwartych. Środowiska te najczęściej znajdują się na obrzeżach ekstensywnie użytkowanych łąk i trzcinowisk. Liczebność gatunku oszacowano na około 20-30 osobników imago.

Stan siedliska w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: U1

Ranga w obszarze – ocena populacji: według standardowego formularza danych oraz zweryfikowanych danych: C

Stan zachowania w obszarze: U2

Zagrożenia istniejące:

Zaniechanie kośnego użytkowania łąk, postępująca naturalna sukcesja, zmiana sposobu gospodarowania. Zaprzestanie koszenia powoduje rozpoczęcie procesu sukcesji. Zaorywanie i przekształcanie łąk w pola uprawne powoduje zniszczenie siedliska.

Zagrożenia potencjalne:

Intensywne koszenie lub intensyfikacja, zmiana stosunków wodnych, wkraczanie obcych gatunków inwazyjnych z sąsiedztwa, problematyczne gatunki rodzime (działalność bobrów). Używanie nawozów oraz środków ochrony roślin. Łowienie kolekcjonerskie.

Moduł B

3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem

Siedlisko 6410 występuje fragmentarycznie. Łąki trzęślicowe sąsiadują z mozaiką roślinności szuwarowej, łąkowej, ziołoroślami, polami uprawnymi. Część płatów jest dobrze zachowana, gdyż stwierdzono w nich większość gatunków diagnostycznych.

Obecnie zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) na terenie obszaru Natura 2000 są silnie przekształcone, na skutek zaprzestania koszenia został uruchomiony proces sukcesji.

Przedmioty ochrony objęte Planem									
Lp.	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali	Ocena stanu ochrony po weryfikacji terenowej	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska/gatunku wg skali	Uwagi
Siedliska przyrodnicze									
1.	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	Stanowisko I, załącznik nr 3	Powierzchnia siedliska: U1	Powierzchnia siedliska	XX	U1	U1	Powierzchnia siedliska niezadowolająca z powodu ekspansji gatunków traw i ziołorośli
				Struktura i funkcje: U1	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie	XX	U1		75%
					Struktura przestrzenna płatów siedliska	XX	U1		Średni stopień fragmentacji, w obrębie stanowiska występują płaty ziołorośli.
					Gatunki typowe	XX	FV		

					Gatunki dominujące	XX	FV		
					Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		
					Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	U2		Śmiełek darniowy <i>Deschampsia caespitosa</i> , trzcinnik piaskowy <i>Calamagrostis epigejos</i> , wiązówka błotna <i>Filipendula ulmaria</i>
					Ekspansja krzewów i podrostów drzew	XX	FV		
					Martwa materia organiczna (wojłok)	XX	U1		Warstwa wojłoku w części płatów przekracza 5 cm, co wskazuje na brak koszenia i uniemożliwia wzrost niektórych gatunków.
				Perspektywy ochrony: U1	Perspektywy ochrony	XX	U1		Perspektywy ochrony niezadawalające ze względu na zarzucenie ekstensywnego użytkowania oraz stopniową sukcesję.
2.	Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	Stanowisko II, załącznik nr 3	Powierzchnia a siedliska: U1	Powierzchnia siedliska	XX	U1		Powierzchnia siedliska niezadawalająca z powodu ekspansji gatunków traw i ziołorośli
				Struktura i funkcje: U1	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie	XX	U1	U1	80%

					Struktura przestrzenna płatów siedliska	XX	U1	<p>Średni stopień fragmentacji, w obrębie stanowiska występują płaty ziołorośli.</p> <p>Dominują ,wiązówka błotna <i>Filipendula almaria</i>, ostrożeń łąkowy <i>Cirsium rivulare</i>, turzycza zaostrowana <i>Carex gracilis</i>, pełnik europejski <i>Trollius europaeus</i></p> <p>Śmiałek darniowy <i>Deschampsia caespitosa</i>, wiazówka błotna <i>Filipendula ulmaria</i></p> <p>Warstwa wojłoku w części płatów przekracza 5 cm, co wskazuje na brak koszenia i uniemożliwia wzrost niektórych gatunków.</p>
					Gatunki typowe	XX	FV	
					Gatunki dominujące	XX	U1	
					Obce gatunki inwazyjne	XX	FV	
					Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	U1	
					Ekspansja krzewów i podrostów drzew	XX	FV	
					Martwa materia organiczna (wojłok)	XX	U1	

				Perspektywy ochrony: U1	Perspektywy ochrony	XX	U1		Perspektywy ochrony niezadawalające ze względu na zarzucenie ekstensywnego użytkowania oraz stopniową sukcesję.
3.	Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	Pozostałe stanowiska (III, IV, V) załącznik nr 3	Powierzchnia a siedliska	Powierzchnia siedliska	XX	XX	XX	Pozostałe stanowiska siedliska 6410 (III, IV i V) nie podlegały ocenie stanu ochrony. W ramach prac inwentaryzacyjnych wykonano dla nich po jednym zdjęciu fitosocjologicznym. Nazwy zdjęć fitosocjologicznych zapisano poniżej (kursywą): Stanowisko III – <i>Fit2</i> Stanowisko IV – <i>Fit1</i> Stanowisko V – <i>Fit3</i>
			Struktura i funkcje		Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie	XX	XX		
					Struktura przestrzenna płatów siedliska	XX	XX		
					Gatunki typowe	XX	XX		
					Gatunki dominujące	XX	XX		
					Obce gatunki inwazyjne	XX	XX		
					Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	XX		
				Ekspansja krzewów i podrostów drzew	XX	XX			

					Martwa materia organiczna (wojłok)	XX	XX		
				Perspektywy ochrony					
Gatunki roślin/zwierząt									
4.	Modraszek nausitous <i>Maculineas nausithous</i>	1061	Wszystkie stanowiska w obszarze. Załącznik nr 3	Stan populacji: U2	Liczba obserwowanych osobników	XX	U2	U2	Maksymalna liczba osobników obserwowanych na transekcje w czasie jednego sezonu obserwacji w przeliczeniu na 100 m transektu wynosiła - 1,2 os./100 m.
					Indeks liczebności	XX	U2		Suma zliczeń osobników z poszczególnych obserwacji prowadzonych na transekcje w czasie jednego sezonu obserwacyjnego w przeliczeniu na 100 m transektu wynosiła 4 os /100 m.
					Izolacja	XX	U2		Inne znane populacje gatunku zlokalizowane są powyżej 10 km do najbliższego zasiedlonego stanowiska.
				Stan siedliska: U1	Powierzchnia	XX	FV		
					Dostępność roślin żywicielskich	XX	U1		Udział rośliny pokarmowej (krwiściągę lekarskiego) w całej powierzchni otwartego płatu stanowi 6 %

					Dostępność mrówek gospodarzy	XX	FV		
					Zarastanie ekspansywnymi bylinami	XX	U2		Udział ekspansywnych bylin w całej powierzchni otwartego płatu wynosi - 60 % - głównie trzcinnik piaskowy i śmiełek darniowy.
					Zarastanie przez drzewa/krzewy	XX	FV		
				Perspektywy ochrony/zachowania: U1	Perspektywy zachowania	XX	U1		Perspektywy ochrony niezadawalające ze względu na zarzucenie ekstensywnego użytkowania siedliska zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych oraz stopniową sukcesję.
5.	Modraszek telejus <i>Maculinea teleius</i>	1059	Wszystkie stanowiska w obszarze. Załącznik nr 3	Stan populacji: U2	Liczba obserwowanych osobników	XX	U2	U2	Maksymalna liczba osobników obserwowanych na transekcje w czasie jednego sezonu obserwacji w przeliczeniu na 100 m transektu wynosiła – 2 os./100 m.
					Indeks liczebności	XX	U2		Suma zliczeń osobników z poszczególnych obserwacji prowadzonych na transekcje w czasie jednego sezonu obserwacyjnego w przeliczeniu na 100 m transektu wynosiła 7,1.

					Izolacja	XX	U2		Inne znane populacje gatunku zlokalizowane są powyżej 10 km do najbliższego zasiedlonego stanowiska.
				Stan siedliska: U1	Powierzchnia	XX	FV		
					Dostępność roślin żywicielskich	XX	U1		Udział rośliny pokarmowej (krwiściągę lekarskiego) w całej powierzchni otwartego płatu stanowi 6 %.
					Dostępność mrówek gospodarzy	XX	FV		
					Zarastanie ekspansywnymi bylinami	XX	U2		Udział ekspansywnych bylin w całej powierzchni otwartego płatu wynosi - 60 % - głównie trzcinnik piaskowy i śmiełek darniowy.
					Zarastanie przez drzewa/krzewy	XX	FV		
				Perspektywy ochrony/zachowania: U1	Perspektywy zachowania	XX	U1		Perspektywy ochrony niezadawalające ze względu na zarzucenie ekstensywnego użytkowania siedliska zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych oraz stopniową sukcesję.

6.	Czerwończyk nieparek Lycaena dispar	1060	XX	Stan populacji	Liczba obserwowanych osobników	XX	XX	XX	Gatunek nie został potwierdzony podczas prac inventaryzacyjnych. Proponowana zmiana oceny populacji na D (nieistotna).
					Indeks liczebności	XX	XX		
					Izolacja	XX	XX		
				Stan siedliska	Powierzchnia	XX	XX		
					Dostępność roślin żywielskich	XX	XX		
					Dostępność mrówek gospodarzy	XX	XX		
					Zarastanie ekspansywnymi bylinami	XX	XX		
					Zarastanie przez drzewa/krzewy	XX	XX		

				Perspektywy ochrony/ zachowania	Perspektywy zachowania	XX	XX		
--	--	--	--	---------------------------------------	---------------------------	----	----	--	--

4. Analiza zagrożeń

Głównym istniejącym zagrożeniem dla siedliska przyrodniczego 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) oraz występujących tu dwóch gatunków modraszków: modraszka telejusa *Maculinea teleius* i modraszka nausitousa *Maculinea nausithous* jest zaniechanie kośnego użytkowania łąk oraz postępująca naturalna sukcesja. Ponadto zmiana użytkowania i przeznaczeniem ich na pola uprawne (zboża) całkowicie niszczy siedliska przyrodnicze i sprawia że są one nieprzydatne dla przedmiotów ochrony tego obszaru.

Potencjalnym zagrożeniem jest intensywne koszenie z pozostawieniem skoszonej biomasy, zmiany stosunków wodnych, wkraczanie obcych gatunków o charakterze inwazyjnym na teren łąk. Problematiczne mogą być również gatunki rodzime, takie jak bobry, które mogą niekontrolowanie zmieniać stosunki wodne okolicznych siedlisk.

Szczegółowo zagrożenia opisano w poniższej tabeli.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1.	6410 Zmienno- wilgotne łąki trzęślicowe	A03.03 Zaniechanie / brak koszenia A07 Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych	A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja I01 Obce gatunki inwazyjne	zagrożenia istniejące: A03.03 - Zaprzestanie koszenia powoduje rozpoczęcie procesu sukcesji. Zbiorowisko ubożeje i przekształca się w fitocenozę z dominacją traw i ziołorośli. Powoduje to zmianę warunków siedliskowych oraz zmniejszenie różnorodności gatunkowej zbiorowiska.

	(<i>Molinion</i>)	<p>K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja A02.02 Płodozmian</p>	<p>I02 Problematyczne gatunki rodzime J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych</p>	<p>A07 - Z siedliskiem sąsiadują pola uprawne, na których stosowane są środki ochrony roślin K02 - Brak ekstensywnego użytkowania powoduje zadarnienie przez trawy: śmiałka darniowego <i>Deschampsia caespitosa</i>, trzcinnika piaskowego <i>Calamagrostis epigejos</i> oraz wkraczanie ziołorośli - wiązówki błotnej <i>Filipendula almaria</i>, co powoduje coroczne odkładanie biomasy, a w konsekwencji wzrost wilgotności, ocienianie. Powoduje to ustępowanie wielu gatunków diagnostycznych. A02.02 - Zaorywanie i przekształcanie łąk w pola uprawne powoduje zniszczenie siedliska zagrożenia potencjalne: A03.01 - Intensywne koszenie powoduje zubożenie składu gatunkowego I01 - W sąsiedztwie występują nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> oraz kolczurka klapowana <i>Echinocystis lobata</i>, które mogą wnikać do siedliska i zagrażać jego równowadze biologicznej. I02 - W sąsiedztwie siedliska zauważono działalność bobrów (żeremia, ścięte drzewa), co może doprowadzić do zmiany stosunków wodnych i podtapiania terenu, skutkiem, czego jest zmiana siedliska w turzycowisko i trzcinowisko. J02 - Siedlisko graniczy z rowami melioracyjnymi. Ich niewłaściwe użytkowanie może doprowadzić do zmiany warunków wodnych.</p>
2.	1059 modraszek telejus <i>Maculinea teleius</i>	<p>K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja); A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne A03.03 Zaniechanie/brak koszenia A07 Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych</p>	<p>A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie; I01 Obce gatunki inwazyjne; I02 Problematyczne gatunki rodzime. F03.02.01 Kolekcjonowanie</p>	<p>zagrożenia istniejące: K02.01 - Brak ekstensywnego użytkowania powoduje zadarnienie przez trawy, co w konsekwencji powoduje zanik rośliny żywicielskiej krwiściagu lekarskiego A02.03 - Zaorywanie i przekształcanie łąk w pola uprawne powoduje zniszczenie siedliska gatunku A03.03 - Zaprzestanie koszenia powoduje rozpoczęcie procesu sukcesji. Zbiorowisko ubożeje i przekształca się w fitocenozę z dominacją traw i ziołorośli A07 - Z siedliskiem sąsiadują pola uprawne, na których stosowane są środki ochrony roślin. zagrożenia potencjalne: A03.01 - Intensywne koszenie powoduje zubożenie składu gatunkowego roślin oraz uniemożliwia przeprowadzenie pełnego cyklu rozwojowego w tym złożenie jaj na krwiściagu lekarskim przez imago.</p>

				<p>J02.01 - Siedlisko gatunku graniczy z rowami melioracyjnymi. Ich niewłaściwe użytkowanie może doprowadzić do zmiany warunków wodnych a co za tym idzie zabagnienia lub wysuszenia terenu.</p> <p>I01 - W sąsiedztwie występują nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> oraz kolczurka klapowana <i>Echinocystis lobata</i>, które mogą wnikać do siedliska gatunku i zagrażać jego równowadze biologicznej.</p> <p>I02 - W sąsiedztwie siedliska gatunku zauważono działalność bobrów (żeremia, ścięte drzewa), co może doprowadzić do zmiany stosunków wodnych i podtapiania terenu, skutkiem, czego jest zmiana siedliska w turzycowisko i trzciniowisko</p> <p>F03.02.01 – Zbiór owadów do kolekcji tej niewielkiej populacji mógłby zagrozić temu gatunkowi w tym obszarze.</p>
3.	1061 modraszek nausitous <i>Maculinea nausithous</i>	<p>K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja);</p> <p>A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne</p> <p>A03.03 Zaniechanie/brak koszenia</p> <p>A07 Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych</p>	<p>A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja</p> <p>J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie;</p> <p>I01 Obce gatunki inwazyjne;</p> <p>I02 Problematyczne gatunki rodzime.</p> <p>F03.02.01 Kolekcjonowanie</p>	<p>zagrożenia istniejące:</p> <p>K02.01 - Brak ekstensywnego użytkowania powoduje zadarnienie przez trawy, co w konsekwencji powoduje zanik rośliny żywicielskiej krwiściagu lekarskiego</p> <p>A02.03 - Zaorywanie i przekształcanie łąk w pola uprawne powoduje zniszczenie siedliska gatunku</p> <p>A03.03 - Zaprzestanie koszenia powoduje rozpoczęcie procesu sukcesji. Zbiorowisko uboższe i przekształca się w fitocenozę z dominacją traw i ziołorośli</p> <p>A07 - Z siedliskiem sąsiadują pola uprawne, na których stosowane są środki ochronny roślin.</p> <p>zagrożenia potencjalne:</p> <p>A03.01 - Intensywne koszenie powoduje zubożenie składu gatunkowego roślin oraz uniemożliwia przeprowadzenie pełnego cyklu rozwojowego w tym złożenie jaj na krwiściagu lekarskim przez imago.</p> <p>J02.01 – Siedlisko gatunku graniczy z rowami melioracyjnymi. Ich niewłaściwe użytkowanie może doprowadzić do zmiany warunków wodnych a co za tym idzie zabagnienia lub wysuszenia terenu.</p> <p>I01 - W sąsiedztwie występują nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> oraz kolczurka klapowana <i>Echinocystis lobata</i>, które mogą wnikać do siedliska gatunku i zagrażać jego równowadze biologicznej.</p> <p>I02 - W sąsiedztwie siedliska gatunku zauważono działalność bobrów (żeremia, ścięte drzewa), co może doprowadzić do zmiany stosunków wodnych i podtapiania</p>

				terenu, skutkiem, czego jest zmiana siedliska w turzycowisko i trzcinowisko F03.02.01 – zbiór owadów do kolekcji tej niewielkiej populacji mógłby zagrozić temu gatunkowi w tym obszarze.
4.	1060 czerwończy k nieparek <i>Lycaena dispar</i>	-	-	Nie analizowano zagrożeń. Występowanie gatunku nie zostało potwierdzone podczas prac inwentaryzacyjnych. Proponowana zmiana oceny populacji na D (nieistotna).

5. Cele działań ochronnych

Zasadniczym celem działań ochronnych jest zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedliska zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych. Dzięki tym zabiegom ulegnie poprawie siedlisko chronionych modraszków: *nausitosa* i *telejusa*.

Drugim celem działań ochronnych jest odtworzenie siedliska na łąkach, które zostały przekształcone w pola uprawne.

Utrzymanie ekstensywne łąk zmiennowilgotnych pozwoli na uzyskanie założonych celów ochronnych.

Lp.	Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
1.	6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	U1	Celem działań ochronnych jest zachowanie areálu siedliska w obszarze (7,17 ha) oraz utrzymanie stanu ochrony na poziomie przynajmniej U1 – poprzez wznowienie ekstensywnego sposobu użytkowania na zmiennowilgotnych łąkach trzęślicowych.	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony wykracza poza okres obowiązywania PZO
2.	1059 modraszek telejus <i>Maculinea teleius</i>	U2	Celem działań ochronnych jest zachowanie areálu siedliska w obszarze (7,17 ha) oraz poprawa stanu ochrony do poziomu co najmniej U1 – poprzez	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony wykracza poza okres

			wznowienie ekstensywnego sposobu użytkowania na zmiennowilgotnych łąkach trzęślicowych.	obowiązania PZO
3.	1061 modraszek nausitous <i>Maculinea nausithous</i>	U2	Celem działań ochronnych jest zachowanie areału siedliska w obszarze (7,17 ha) oraz poprawa stanu ochrony do poziomu co najmniej U1 – poprzez wznowienie ekstensywnego sposobu użytkowania na zmiennowilgotnych łąkach trzęślicowych.	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony wykracza poza okres obowiązywania PZO
4.	1060 czerwonończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	XX	Nie określano celów działań ochronnych. Gatunek nie stwierdzony podczas prac inwentaryzacyjnych. Proponowana zmiana oceny populacji na D (nieistotna).	-

Moduł C

6. Ustalenie działań ochronnych

Działania ochronne dla wszystkich trzech przedmiotów ochronnych; zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych, modraszka telejusa i modraszka nausitousa są zbieżne ze sobą. Proponowane zabiegi obowiązkowe mają na celu utrzymanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony w obecnym stanie zachowania i zapobiegnięcie pogorszeniu jego stanu.

Działania fakultatywne dotyczą czynności wymagających od rolników zmiany sposobu gospodarowania, bądź wykonywania dodatkowych zadań zapisanych w PZO, co związane jest z ponoszeniem dodatkowych kosztów zapewniających właściwy stan zachowania przedmiotów ochrony.

Proponuje się również działania edukacyjne związane z oznakowaniem granic ostoi na głównych drogach dojazdowych. Szczegółowo działania te opisano w poniższej tabeli.

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr	Nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1.	Wszystkie przedmioty ochrony	A	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>					
		A1	Działania informacyjne	Oznakowanie granic obszaru tablicami informacyjnymi. Ich doraźna wymiana lub konserwacja.	Na granicy, przy drogach prowadzących do obszaru	Oznakowanie – 2-3 rok obowiązywania planu, utrzymanie – przez pozostały okres obowiązywania planu	1,5 x 3 sztuki = 4,5	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
		A2	Działania edukacyjne	Wykonanie i ustawienie tablic edukacyjnych (3 szt.) zawierających podstawowe informacje o celu utworzenia obszaru Natura 2000 oraz o biologii przedmiotów ochrony, wydanie ulotek informacyjnych, prelekcje, spotkania, działania promocyjne	Tablice informacyjne – przy głównych drogach prowadzących do obszaru, spotkania w okolicznych szkołach zainteresowanych tego rodzaju współpracą.	Dostosowane do potrzeb, przez cały okres obowiązywania PZO	40	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 we współpracy z lokalnymi samorządami
2.	6410 Zmiennowil gotne łąki trzęślicowe (Molinion)	B	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
		B1	Utrzymanie stanowiska poprzez koszenie i/lub wypas	Obligatoryjne Zachowanie siedliska przyrodniczego poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub	Wszystkie stanowiska, wykazane, jako siedlisko 6410 (zał. nr 3 oraz wg warstw SHP)	Cały okres obowiązywania PZO	-	Właściciel lub posiadacz obszaru

				pastwiskowe.				
				<p>Fakultatywne Postępowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.</p>	<p>Wszystkie stanowiska, wykazane, jako siedlisko 6410 (zał. nr 3 oraz wg warstw SHP)</p>	<p>Cały okres obowiązywania PZO</p>	<p>Zadanie należy realizować w ramach dostępnych płatności za pakiet rolno-środowiskowo-klimatyczny</p>	<p>Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego – zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo, w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem</p>

								sprawującym nadzór nad obszarem.	
		C	<i>Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych</i>						
		D	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>						
3.	1059 Modraszek telejus (Maculinea teleius)	A	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>						
		B	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>						
		B1	Utrzymanie stanowisk gatunku poprzez koszenie i/lub wypas	Obligatoryjne Zachowanie siedliska gatunku poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe.	Wszystkie stanowiska, wykazane, jako siedlisko gatunku (zał. nr 3 oraz wg warstw SHP)	Cały okres obowiązywania PZO	W ramach działań dla zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych (<i>Molinion</i>)	Właściciel lub posiadacz obszaru	

				<p>Fakultatywne Postępowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.</p>	<p>Wszystkie stanowiska, wykazane, jako siedlisko gatunku (zał. nr 3 oraz wg warstw SHP)</p>	<p>Cały okres obowiązywania PZO</p>	<p>W ramach działań dla zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych (<i>Molinion</i>)</p>	<p>Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego – zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo, w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem.</p>
		C	<p><i>Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych</i></p>					

		D	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
4.	1061 Modraszek nausitous (<i>Maculinea nausithous</i>)	A	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>					
		B	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
		B1	Utrzymanie stanowisk gatunku poprzez koszenie i/lub wypas	Obligatoryjne Zachowanie siedliska gatunku poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe	Wszystkie stanowiska, wykazane, jako siedlisko gatunku (zał. nr 3 oraz wg warstw SHP)	Cały okres obowiązywania PZO	W ramach działań dla zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych (<i>Molinion</i>)	Właściciel lub posiadacz obszaru

				<p>Fakultatywne Postępowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.</p>	<p>Wszystkie stanowiska, wykazane, jako siedlisko gatunku (zał. nr 3 oraz wg warstw SHP)</p>	<p>Cały okres obowiązywania PZO</p>	<p>W ramach działań dla zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych (<i>Molinion</i>)</p>	<p>Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego – zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo, w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem.</p>
		C	<p><i>Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych</i></p>					

		D	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>
5.	1060 czerwończyk nieparek <i>Lyceana</i> <i>dispar</i>	Nie określano działań ochronnych. Gatunek nie został potwierdzony podczas prac inwentaryzacyjnych. Proponowana zmiana oceny na D (nieistotna).	

7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel ochrony	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitoringowych	Terminy/ częstotliwość	Miejsce	Podmiot odpowiedzialny	Szacowany koszt (w tys. zł)
1.	6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	Zachowanie powierzchni siedliska oraz utrzymanie stanu ochrony na poziomie przynajmniej U1	Wszystkie parametry, zgodnie z PMS GIOŚ	Wszystkie wskaźniki, zgodnie z PMS GIOŚ	Zgodnie z metodyką GIOŚ dla gatunku	W 5 i 10 roku obowiązywało PZO w sezonie wegetacyjnym	Wszystkie stanowiska w obszarze, załącznik nr 3	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 (na stanowiskach objętych państwowym monitoringiem środowiska monitoring przeprowadzić może GIOŚ).	8/rok x 2 = 16

2.	1061 modraszek nausitous <i>Maculinea nausithous</i>	Ocena parametrów monitoringowych populacji oraz stanu siedliska	Wszystkie parametry, zgodnie z PMS GIOŚ	Wszystkie wskaźniki, zgodnie z PMS GIOŚ	Monitoring ogólny stanu zachowania siedliska przyrodniczego zgodnie z metodyką GIOŚ	Trzykrotnie w trakcie obowiązywania PZO (np. 3, 6 i 9 rok obowiązywania PZO). 6 liczeń dokonanych w równomiernych odstępach w okresie pojawu motyla (VII-VIII)	Na wyznaczonym transekcje w obszarze	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 (na stanowiskach objętych państwowym monitoringiem środowiska monitoring przeprowadzić może GIOŚ).	2/rok – transekt x 3 = 6 Kwota łączna dla gatunków modraszka telejusa i nausitousa
3.	1059 modraszek telejus <i>Maculinea teleius</i>	Ocena parametrów monitoringowych populacji oraz stanu siedliska	Wszystkie parametry, zgodnie z PMS GIOŚ	Wszystkie wskaźniki, zgodnie z PMS GIOŚ	Monitoring ogólny stanu zachowania siedliska przyrodniczego zgodnie z metodyką GIOŚ	Trzykrotnie w trakcie obowiązywania PZO (np. 3, 6 i 9 rok obowiązywania PZO) 6 liczeń dokonanych w równomiernych odstępach w okresie pojawu motyla (VII-VIII)	Na wyznaczonym transekcje w obszarze	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 (na stanowiskach objętych państwowym monitoringiem środowiska monitoring przeprowadzić może GIOŚ).	Kwota łączna dla gatunków modraszka telejusa i nausitousa
4	1060 czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Gatunek nie został potwierdzony podczas prac inwentaryzacyjnych. Proponowana zmiana oceny populacji na D (nieistotna).							

8. Wskazania do dokumentów planistycznych

Lp.	Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (Art. 28 ust 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody)
1.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Korczyna” uchwalono Uchwałą Nr XX/84/00 Rady Gminy Korczyna w dniu 26 czerwca 2000 roku	Należy nadal cały teren obszaru pozostawić, jako teren „RP” - tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Nie należy zmieniać sposobów użytkowania tego terenu z użytkowania łąkowego.
2.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Przestrzennego gminy Krościenko Wyżne uchwalono Uchwałą Rady Gminy w Krościenku Wyżnym Nr XXI / 149 / 2001 z dnia 9 listopada 2001 r.	Należy nadal cały teren obszaru pozostawić, jako teren „RP” - tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Nie należy zmieniać sposobów użytkowania tego terenu z użytkowania łąkowego.

9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony

Nie istnieją przesłanki do sporządzenia planu ochrony.

10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
1.	Siedlisko 6410 Powierzchnia siedliska 13,1 ha	Siedlisko 6410 Powierzchnia siedliska 7,17 ha	Uaktualniono dane na podstawie wykonanej inwentaryzacji.
2.	1059 Modraszek telejus <i>Maculinea teleius</i> C,B,B,B	1059 Modraszek telejus <i>Maculinea teleius</i> C,C,B,B	Stan zachowania: ocena C, w tym: stopień zachowania siedliska: III: elementy średnio zachowane lub częściowo zdegradowane (aktualnie wiele łąk jest mocno zniekształconych lub zdegradowanych co wynika w głównej mierze z zaprzestania użytkowania kośnego). Możliwość odtworzenia: II – możliwe przy średnim nakładzie środków (w przypadku powrotu do użytkowania łąk, oraz odbudowy terenów zniszczonych).
3.	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i> Oceny C,A,B,B	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i> Ocena D	W trakcie przeprowadzonych prac nie odnotowano tu żadnych stadiów motyla czerwończyka nieparka mimo poszukiwań w trakcie 8 kontroli. Uważa się, że siedliska w obrębie tego terenu nie są szczególnie wartościowe dla czerwończyka nieparka, a dane wcześniejsze o występowaniu tego gatunku dotyczą osobników pojawiały się nieregularnie w różnych latach. Ocena populacji D. Teren ten nie ma większego znaczenia dla tego gatunku. Pozostałych ocen związku z tym nie określano.
4.	1061 Modraszek nausitous <i>Maculinea nausithous</i> C,B,B,B	1061 Modraszek nausitous <i>Maculinea nausithous</i> C,C,B,B	Stan zachowania: ocena C, w tym: stopień zachowania siedliska: III: elementy średnio zachowane lub częściowo zdegradowane (aktualnie wiele łąk jest mocno zniekształconych lub zdegradowanych co wynika w głównej mierze z zaprzestania użytkowania kośnego). Możliwość odtworzenia: II – możliwe przy średnim nakładzie środków (w przypadku powrotu do użytkowania łąk, oraz odbudowy terenów zniszczonych).

Wszystkie proponowane zmiany granicy obszaru zostały szczegółowo przeanalizowane i załączono do opracowania wersji GIS granicy, jako proponowana nowa granica obszaru.

Lp.	Proponowany przebieg granicy na tle istniejących granic obszaru	Uzasadnienie do zmiany
1.	Korekta granicy obszaru w związku z doprecyzowaniem granic do działek ewidencyjnych na południu obszaru.	Korekta granic obszaru wynika z jej uszczegółowienia, czyli tam gdzie to zasadne, poprowadzenia granicy obszaru po granicy działek ewidencyjnych. Nie wszędzie takie uszczegółowienie było możliwe, ze względu na znaczne długości działek ewidencyjnych położonych prostopadle do granicy obszaru. Zastosowano do kilku działek na południu obszaru.

11. Zestawienie uwag i wniosków

Lp.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
	Moduł A		
	Moduł B		
	Moduł C		

12. Literatura

1. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. 2012. Instrukcja wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000. Wersja 2012.1
2. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska 2013-10 Standardowy Formularz Danych Łąki w Komborni..
3. Kata K. 2015. Raport końcowy z monitoringu przyrodniczego 3 gatunków motyli: modraszka nausitosa *Phengaris nausithous*, modraszka telejusa *Phengaris teleius* i czerwończyka nieparka *Lycaena dispar* na potrzeby projektu „Plan Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łąki w Komborni PLH180042”.
4. Łuczaj Ł. 2011. Obszary łąkowe w okolicy Krosna [w:] D. Rogąła, A. Marcela (red.). Obszary Natura 2000 na Podkarpaciu. RDOŚ, Rzeszów.
5. Mróz W. (red.). 2012. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa.
6. Oklejewicz K. 1993. Flora Dołów Jasielsko-Sanockich. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Botaniczne 26: 1-165.
7. Oklejewicz K. 1996. Charakterystyka geobotaniczna Dołów Jasielsko-Sanockich. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Botaniczne 27: 1-93.
8. Rogąła D., Marcela A. (red.) 2011 „Natura 2000 na Podkarpaciu”. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie Rzeszów.
9. Sielezniew M. 2012. Modraszka nausitosa *Phengaris (Maculinea) nausithous* W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). 2012. Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa, s. 178-198;
10. Sielezniew M. 2012. Modraszka telejus *Phengaris (Maculinea) teleius* W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). 2012. Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa, s. 199-218.
11. Sielezniew M. 2015. Czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*) GIOŚ, Warszawa.
12. Warecki A. 2008 Ekspertyza projektowanych obszarów Natura 2000 w województwie podkarpackim Dokumentacja zebrana w wyniku prac Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego (2008).
13. Ziaja M., Wójcik T., 2015. Raport z badań botanicznych obszaru Natura 2000 „Łąki w Komborni.